

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

www.viitorul.org

Împreună pentru performanțe în guvernarea locală 2012–2013

Programul bunelor practici
ale Autorităților Publice Locale din Moldova

...A DE PR...
...UI BUNELOR PRACTICI
...ȚILOR PUBLICE LOCALE
...noiembrie 2013

...Implementat de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiativa Socială (DIS) "Viitorul", cu
...l de a identifica, valorifica și discuta bunele practici ale autorităților publice locale
...tizarea guvernării locale prin schimbul de concepții, abilități și experiențe.

Ce este

Programul Bunelor Practici?

Programul Bunelor Practici ale Autorităților Publice Locale din Moldova a fost lansat în anul 2005 de către Consiliul Europei în cooperare cu Guvernul Republicii Moldova, asociațiile de primari și proiectul USAID „Reforma autorităților publice locale”, fiind implementat de către Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” în 2007, 2008, 2010 și 2013.

Programul Bunelor Practici are scopul de a identifica, valorifica și disemina bunele practici printre autoritățile publice locale din Republica Moldova, contribuind astfel la eficientizarea guvernării locale. O bună practică la nivel local înseamnă istorii de succes, parteneriate și inovație, iar Programul Bunelor Practici urmărește, în acest sens, să asigure durabilitatea acestor inițiative prin schimbul de cunoștințe, abilități și experiențe.

Ediția 2011–2012 a Programului Bunelor Practici a înregistrat un real succes în rândul participanților. Astfel, au fost depuse 50 de practici locale din 39 de localități, dintre care 23 au fost apreciate cu premii și distincții speciale în cadrul Ceremoniei Naționale de Premiere. Totodată, a fost instituit premiul pentru autoritatea publică locală care a implementat și prezentat în cadrul programului cele mai multe practici în perioada 2011–2012.

Grădinița „Guguță”, orașul Ungheni

În perioada 2005–2013, peste 300 de comunități din Republica Moldova și-au împărtășit bunele practici care au fost publicate în 3 antologii, iar 44 de practice de succes au devenit subiectul a 4 filme documentare distribuite în rândul reprezentanților autorităților publice din toată țara.

Reprezentanții administrațiilor publice locale care decid să aplice la Programul Bunelor Practici au oportunitatea de a se inspira și a implementa, în localitățile lor, modele reușite și performante. În acest fel, guvernarea locală va deveni mai eficientă, iar calitatea vieții cetățenilor se va îmbunătăți vizibil.

Lucrând împreună, putem fi siguri că vom avea mai multe exemple de bune practici pentru autoritățile locale care pot aduce o contribuție

Sunt plăcut impresionată că noi, primarii suntem apreciați pentru munca depusă în comunitățile noastre.

Lucia GUSTIUC,
primarul comunei Cotul Morii,
raionul Hâncești

Distincția obținută în cadrul Programului Bunelor Practici reprezintă meritul comunității, al cetățenilor care susțin proiectul de iluminare stradală.

Liviu RAISCHI,
primarul comunei Tătărauca Veche,
raionul Soroca

Prin intermediul acestui program, autoritățile publice locale din Republica Moldova au posibilitatea să se facă auzite și apreciate la justa valoare.

Valeriu TODERICĂ,
primarul satului Bușila, raionul Ungheni

Autorități publice locale puternice, competente și profesioniste reprezintă baza acestui stat. Luând în considerare faptul că autoritățile locale beneficiază de resurse insuficiente, primarii cu verticalitate reușesc să găsească posibilități și soluții ca să facă lucruri frumoase în comunitățile lor pentru cetățeni. Sunt mândră de voi.

Tatiana BADAN,
președintele Congresului Autorităților
Locale din Moldova (CALM)

Bunele practici prezentate de autoritățile publice locale reprezintă pe deplin realizările pe care comunitățile, în frunte cu primarii, le-au înregistrat în ultima perioadă. Modelele de succes vor inspira cu certitudine și alte comunități să caute soluții relevante la problemele existente.

Liubomir CHIRIAC,
director executiv IDIS „Viitorul”

reală la asigurarea unei administrații transparente, receptive la nevoile cetățeanului, eficiente, profesioniste și performante în Republica Moldova.

Programul Bunelor Practici ale Autorităților Locale din Moldova promovează bunele practici și proiectele de succes care au înregistrat un impact semnificativ asupra comunității și a populației acesteia.

Autorităților publice locale învingătoare le va fi conferit **Statutul celei mai Bune Practici** în domeniu pentru o perioadă de un an. Devenind autorități cu cea mai bună practică, acestea vor primi susținerea necesară pentru a-și împărtăși bunele practici cu alte autorități publice locale din Republica Moldova prin diverse acțiuni, atât la nivel național, cât și la cel local, ca evenimente publice la care autoritățile învingătoare își vor prezenta practicile de succes, activități de informare și diseminare organizate de către fiecare autoritate cu cea mai bună practică. De asemenea, reprezentanții autorităților publice locale vor fi instruiți pentru a ști cum să transmită experiența lor altor funcționari și aleși locali.

Ce urmărește

Programul Bunelor Practici?

- Aprecierea și promovarea autorităților publice locale cu cele mai bune performanțe în domeniile-cheie ale activității administrației publice locale;
- Consolidarea capacităților administrative prin intermediul identificării și recunoașterii practicilor inițiate și implementate de către autoritățile publice locale;
- Eficientizarea serviciilor publice și încurajarea aplicării standardelor de calitate în procesul de prestare a serviciilor publice, inclusiv implementarea mijloacelor de modernizare tehnologică a sectorului public;
- Fortificarea autonomiei locale și încurajarea inițiativei la nivel local;
- Promovarea cooperării și consolidării teritoriale a unităților administrativ-teritoriale;
- Realizarea schimbului de idei, experiențe și bune practici între autoritățile publice locale, precum și crearea unei rețele naționale a liderilor locali;
- Consolidarea relației cu administrația publică centrală în vederea susținerii inițiativelor la nivel local.

Care este

echipa programului?

Programul Bunelor Practici ale Autorităților Publice Locale din Moldova este implementat de următoarea echipă:

- **Consiliul Europei** asigură suportul financiar pentru buna desfășurare a programului.
- **Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”** este responsabil pentru implementarea administrativă și logistică a programului.
- **Coordonatorul de proiect**, în numele Anei-Maria Veverița coordonează implementarea cu succes a programului și susține Grupul Coordonator.
- **Grupul Coordonator** are rolul de a monitoriza și evalua implementarea Programului Bunelor Practici, cât și a superviza evaluarea și selectarea celor mai bune practici ale autorităților publice locale. Din componența Grupului Coordonator fac parte reprezentanți ai asociațiilor de primari, ai Guvernului Republicii Moldova, a autorităților locale, precum și experți asociați ai IDIS “Viitorul”.

Panelul Consultativ al Grupului Coordonator include un grup de experți independenți în cele patru secțiuni ale programului; experți recomandați și selectați de către Grupul Coordonator. Rolul Panelului Consultativ este de a evalua și recomanda autoritățile publice locale cu cele mai bune practici Grupului Coordonator prin:

- desfășurarea vizitelor de documentare și evaluarea inițiativelor autorităților publice locale în cadrul unei mesei rotunde care are drept scop prezentarea celor mai bune practici locale;
- elaborarea unei liste succinte de autorități publice locale cărora le poate fi acordat statutul celei mai bune practici în baza documentelor depuse în cadrul competiției, cât și a concluziilor făcute în urma vizitelor de documentare;
- participarea la dezvoltarea conceptului programelor de instruire dedicate reprezentanților autorităților publice locale participante la concurs.

➤ **Experții locali** Anatol Moldovan, Liubomir Chiriac și Vlad Catlabuga oferă suport cu privire la domeniile – cheie ale Programului Bunelor Practici.

Secțiunile de aplicare

Formularele de participare la concursul pentru statutul celei mai bune practici pot fi depuse la una din următoarele patru secțiuni:

BUNA GUVERNARE

1

Portretul ideal al oricărui ales local trebuie schițat pornind de la nevoia de responsabilitate față de cetățean. Acesta este responsabil cu asigurarea unui climat de transparență, prin promovarea accesului la informație, publicarea rapoartelor de activitate, a declarației de avere și de interese; prin asigurarea de întâlniri și audiențe cu cetățenii, dar și cu alte părți interesate și susținerea unui flux continuu de informații către comunitate, printr-un limbaj accesibil.

Totodată, relația cu cetățenii, cu celelalte instituții și cu societatea civilă trebuie să ocupe un rol primordial în planificarea activităților și în stabilirea unei viziuni din partea aleșilor locali în scopul de a interacționa mai bine cu aceste categorii și de a răspunde nevoilor acestora. Un alt aspect important care asigură buna guvernare a unei autorități locale este procesul de informatizare care contribuie la îmbunătățirea serviciilor publice, eficientizarea activității administrative și facilitarea participării democratice.

Programul bunelor practici

FORMULAR DE PARTICIPARE
Programul Bunelor Practici ale Autorităților Locale
din Republica Moldova 2012-2013

I. INFORMĂȚII GENERALE

A) Localitatea: _____ Raion: _____

B) Forma unității administrativ-teritoriale a localității (după):
 municipiu oraș comună sat

C) Populația (numărul de locuitori): _____

D) Numărul de angajați în primărie: _____

E) Numele și prenumele primarului: _____

F) Adresa primăriei (adresa, email, cod poștal): _____

G) Telefon: 0 _____ Fax: 0 _____

H) E-mail: _____ Pagina Web: _____ (dacă are)

I) Persoana de contact cu referință la practici: _____ SA _____

J) Secțiunea în care se înscrie Buna Practică pe care o prezentați (alegeți un singur sector):
 Buna Guvernare
 Dezvoltarea economică locală
 Eficiență energetică
 Servicii publice locale

K) Ați mai participat anterior la alte ediții ale Programului Bunelor Practici?
(selectați o singură opțiune)
 Programul Bunelor Practici 2006 Programul Bunelor Practici 2008
 Programul Bunelor Practici 2007 Programul Bunelor Practici 2010
 Practici de succes ale comunităților din municipiul Chișinău 2011
 Programul Bunelor Practici 2011-2012
 Nu

Confirmați că informația din acest formular de participare este corectă

Nume: _____ Sot/soție: _____

Stampila primăriei: _____ Data: _____

Bunele practici ale acestei secțiuni fac referință la:

1. Asigurarea accesului liber la informație
2. Colaborarea cu societatea civilă
3. Implementarea guvernării digitale la nivel local
4. Inițiative de cooperare inter-comunitare și transfrontaliere
5. Promovarea imaginii localității
6. Dezvoltarea potențialului turistic al localității
7. Asigurarea transparenței decizionale și a implicării cetățenilor în luarea deciziilor

Cetățenii au dreptul de a dezbate deciziile și proiectele locale, de a se implica în formularea acestora și de a se opune prin mijloace democratice inițiativelor luate la nivel de comunitate. Libertatea asocierii și cea a opiniei trebuie să fie asigurate constant, utilizarea acestor practici reprezentând un angajament pentru existența transparenței și a drepturilor civile.

Cetățenii informați pot lua decizii mai bune în ceea ce privește propria comunitate, își pot exprima părerea și pot participa într-un mod eficient la guvernarea locală. Astfel, politicile publice și toate deciziile luate la nivel local primesc un grad mai înalt de legitimitate prin implicarea cetățenilor.

Transparența decizională și implicarea cetățenilor în luarea deciziilor

Relația cu cetățeanul trebuie să cuprindă trei elemente fundamentale, și anume: informarea, primul pas, prin care i se oferă informația necesară implicării în subiectele publice, consultarea, etapă în care comunitatea este chestionată cu privire la anumite probleme și participarea, ultima etapă, prin care se realizează practic implicarea cetățeanului în luarea deciziilor. Într-o comunitate cu o administrație publică locală eficientă, toate aceste trei elemente trebuie să se împletească și să determine luarea în considerare a cetățenilor ca factori de decizie informali.

Rolul autorităților locale în informarea comunității este esențial pentru existența unei guvernări transparente și democratice. Este important ca publicul să fie informat și despre realizările înregistrate cu ajutorul fondurilor naționale, regionale și oportunitățile de finanțare existente. Un loc aparte aparține informării cetățenilor despre monitorizarea și evaluarea intermediară a activităților din cadrul programelor și proiectelor regionale și locale pentru inventarierea realizărilor înregistrate până în prezent și a provocărilor viitoare.

Metodele care pot fi utilizate de autoritățile publice locale la capitolul informare sunt multiple. Autoritățile administrației publice locale pot publica reviste sau buletine prin care să ofere informații legate de funcționarea instituției, despre aleșii locali și atribuțiile lor, prin care să prezinte date de contact, informații despre evenimente, proiecte legislative etc. Publicația poate fi distribuită gratuit atât în format tipărit, cât și în format electronic. Alte metode prin care se poate asigura transparența în funcționarea autorității publice locale, precum și informarea, consultarea și comunicarea cu cetățenii sunt pliantele, afișele, broșurile, publicațiile de alte tipuri, cât și metodele de consultare a opiniei publice.

Guvernare digitală

Una dintre problemele semnificative din relația autorităților cu cetățeanul este participarea civică și, implicit, e-participarea. Motivele pot fi multiple, de la lipsa de informare despre mijloacele electronice de comunicare, lipsa modalităților de comunicare, până la lipsa interesului din partea autorităților sau a calităților civice ale cetățenilor. Pentru mediul rural, explicația este lipsa conexiunii la internet, precum și lipsa de cunoștințe în ceea ce privește utilizarea tehnologiei.

Specialistul de la Compania IM „Trimetrica SRL” le explică experților IDIS “Viitorul” modalitatea de funcționare a Sistemului Informațional de Management Administrativ (SIMA) în activitatea primăriei comunei Vărzărești, raionul Nisporeni

21% din populația din mediul rural consideră foarte importantă implementarea guvernării electronice în Republica Moldova.

27% din populația din mediul rural își exprimă dorința de a accesa serviciile publice în regim online.

(Sursa: Sondajul „Percepția, asimilarea și susținerea de către populație a e-Transformării Guvernării în Republica Moldova”, Centrul de Guvernare Electronică, 2014)

O modalitate de a reduce această diferență dintre mediul urban și cel rural este înființarea unor centre unde membrii comunității pot accesa resurse de tip internet și unde pot fi chiar instruiți pentru a învăța cum să utilizeze computerul. De asemenea, **aleșii locali trebuie să apeleze la resursele online pentru a promova imaginea și activitatea primăriei, pentru a asigura exercitarea mandatului în condiții de maximă transparență, precum și pentru a menține o legătură continuă cu membrii comunității și cu celelalte instituții.** Astfel, este recomandat ca fiecare autoritate publică locală să aibă pagină web cu informații actualizate și cu subiecte necesare cetățenilor.

O bună practică privind guvernarea digitală este transmiterea de informații în format electronic către aleșii locali. Așadar, concluziile ședințelor consiliului raional sau local pot fi trimise prin intermediul serviciilor de poștă electronică sau inscripționate pe suport optic. De asemenea, ședințele pot fi transmise și online. Metode de bune practici în consultarea cetățenilor pot fi căsuțele de e-mail specializate, unde cetățenii pot trimite opinii sau reclamații cu privire la un anumit domeniu, existența unor surse de informații de tip newsgroup, precum și prin chat. În era new-media, modalitățile prin care autoritățile publice locale se pot face vizibile sunt extrem de extinse variind de la postarea de profile și informații pe rețelele de socializare, până la crearea de pagini de web și bloguri și transmiterea de informații prin newsletter sau alte forme de abonare electronică.

Pagina web a primăriei comunei Tătărauca Veche, raionul Soroca

Colaborarea cu societatea civilă

Colaborarea dintre autoritatea administrației publice locale și organizațiile neguvernamentale poate avea efecte benefice asupra actelor normative, precum și asupra politicilor publice inițiate de administrație. Aceasta din urmă poate beneficia de expertiza organizațiilor neguvernamentale, precum și de faptul că ele pot ajuta la identificarea problemelor și nevoilor comunitare.

De asemenea, implicarea acestora poate facilita atragerea de fonduri în localitate. Un alt posibil rezultat al acestei colaborări este îmbunătățirea transparenței în funcționarea instituțiilor administrației publice. Un alt mod prin care poate implica administrația comunitatea în treburile publice este voluntariatul. Acest tip de activitate oferă autorităților posibilitatea de a rezolva probleme ale comunității locale într-un mod care reduce drastic cheltuielile necesare contractării unor alte persoane sau asociații.

Primarul satului Rădulenii Vechi, raionul Florești, Margareta Lepădatu alături de beneficiarii Centrului Social „Casa Nadejda”

Avantajele implicării societății civile în procesul decizional local

Avantajele autorității publice locale	Avantajele societății civile
Contact direct cu cetățenii prin consultarea publică a prevederilor proiectelor	Posibilitatea grupurilor afectate de proiect de a-și exprima opinia
Beneficierea de expertiza voluntară și studii de caz provenite din societatea civilă	Parte a procesului decizional; acceptarea mult mai ușor a deciziei; stabilirea compromisului
Pot prelua direct gradul de asimilare și de acceptare al societății civile cu privire la proiectele ce se propun	Responsabilizarea cu privire la procesul decizional
Mediatizarea puternică a procesului decizional prin mecanismele de consultare publică	Suținerea amendamentelor; argumentarea opiniilor
Îmbunătățirea imaginii structurilor decizionale	Refuzul la posibilități opace de influențare a finanțării în cazul proiectelor de dezvoltare
Suținerea directă a programului anticorupție	
Diminuarea traficului de influență, prin exprimarea publică a intereselor diferitelor părți interesate	
Cetățeanul va avea convingerea că participă direct la procesul decizional Autoritatea publică locală va beneficia de un capital de imagine pozitivă	

Sursa: elaborat de către Tatiana Savca, magistru în management public, lector superior universitar, Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova

Cooperare

Promovarea cooperării intercomunitare și regionalizarea serviciilor va constitui în viitorul apropiat un aspect principal al politicii de dezvoltare regională a Republicii Moldova. Cooperarea intercomunitară poate conduce la îmbunătățirea performanțelor din sector printr-un management mai bun și mai profesional, precum și prin beneficierea de economii de scară. De asemenea, cooperarea intercomunitară reprezintă un avantaj și sporește șansele de a beneficia de finanțări, inclusiv din fonduri europene. Nu în ultimul rând, prin cooperarea unităților administrativ-teritoriale în organizarea și furnizarea serviciilor publice se contribuie la echilibrarea nivelului de dezvoltare a localităților.

Scopul cooperării intercomunitare constă în îmbunătățirea cantitativă (la nivel de servicii) și calitativă (performanță) a prestării serviciilor publice, datorită identificării tehnologiilor celor mai adecvate, accesibile din punct de vedere financiar, fezabile din punct de vedere economic, care respectă mediul și acceptabile

din punct de vedere politic, precum și datorită concentrării pe factorii economici, prin atingerea unui impact ecologic pozitiv pentru populația Republicii Moldova.

Cooperarea intercomunitară poate asigura, cu precădere în cazul unei astfel de fragmentări, o calitate îmbunătățită a serviciilor publice furnizate cetățenilor din colectivitățile locale membre. Un astfel de instrument vine să compenseze insuficiența fondurilor aflate la disponibilitatea administrației locale, lipsa unui personal specializat capabil să atragă finanțări, elimină probleme generate de condițiile de mediu și răspunde condițiilor impuse de programele operaționale de dezvoltare regională și locală.

Pe de altă parte, **cooperarea transfrontalieră are scopul de a dezvolta relații de bună vecinătate** cu statele aflate la granițele Uniunii Europene, precum și sprijinirea dezvoltării economico – sociale și promovarea valorilor europene în statele partenere, în contextul extinderii Uniunii Europene.

Promovarea imaginii localității și a potențialului turistic

Republica Moldova are un potențial turistic fantastic, pentru că este un teritoriu nedescoperit încă în acest sens. Noile trenduri în turismul modern țin anume de acest gen de turism. Oamenii doresc cât mai mult să meargă pe jos, prin sate, să se oprească, să guste din produsele naturale, să vadă viața satului și chiar să participe la diverse munci.

Promovarea imaginii localității și potențialului turistic, cât și crearea infrastructurii necesare, în scopul creșterii atractivității Republicii Moldova ca destinație turistică vizează activități menite să facă din țara noastră o destinație atractivă pentru turism și investiții. Prin promovare se dorește ca sectorul turistic să contribuie la creșterea economică a localităților din Republica Moldova și înființarea de noi locuri de muncă, iar prin turismul rural, sprijinirea consolidării identității proprii a localității.

Actualmente în Republica Moldova activează 18 pensiuni agroturistice.

Dezvoltarea economică locală presupune valorificarea capacității economice a unei comunități cu scopul de a îmbunătăți calitatea vieții populației locale, cu implicarea sectorului public, de afaceri și non-guvernamental din comunitate în realizarea proiectelor comune care au drept scop îmbunătățirea condițiilor pentru creșterea economică a comunității și valorificarea capitalului uman local.

Bunele practici prezentate de către autoritățile publice locale la această secțiune se vor referi la:

1. *Susținerea antreprenoriatului local*
2. *Promovarea egalității de gen în gestiunea activităților antreprenoriale locale*
3. *Crearea parteneriatelor publice – private: baza unei economii locale sustenabile*
4. *Atragerea investițiilor în comunitate*

Susținerea antreprenoriatului la nivel local

În scopul realizării politicii naționale în domeniul dezvoltării activității antreprenoriale, autoritățile publice locale sunt responsabile pentru aprobarea și implementarea programelor locale de susținere a dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii.

Astfel, programele și politicile locale trebuie să fie axate pe dezvoltarea industriilor producătoare de produse cu

Incubatorul de afaceri din comuna Larga, raionul Briceni

În anul 2012 în Republica Moldova erau înregistrați 49,4 mii agenți economici, dintre care 7 mii în regiunea Centru, 5,8 mii în Nord și 2,5 mii în Sudul republicii.

(Sursa: Indicatori privind activitatea întreprinderilor mici și mijlocii în anul 2012, Biroul Național de Statistică)

valoare adăugată înaltă, atragerea investițiilor, transferul de tehnologii, îmbunătățirea infrastructurii și calității mediului. Reprezentantii administrației locale trebuie să-i ajute pe antreprenori să-și descopere potențialul de întreprinzători, inovatori și participanți la dezvoltarea proprie și comunitară. Acest lucru poate fi realizat prin diverse acțiuni cu specific antreprenorial, conferințe,

meses rotunde, seminare sau concursuri de nivel local care vor facilita comunicarea dintre administrația publică, parteneri, antreprenori, investitori și mentori și vor încuraja schimbul de contacte și crearea unei platforme de cooperare în domeniul economic la nivel local.

Autoritățile locale trebuie de asemenea să promoveze activ participarea antreprenorilor locali în proiectele regionale și transfrontaliere de cooperare. În același timp, dezvoltarea infrastructurii instituționale și a serviciilor regionale și locale de consultanță în afaceri vor contribui la reducerea riscului în afaceri, facilitarea accesului pe piață și accelerarea creșterii și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii.

Antreprenoriatul este o activitate de fabricare a producției, de executare a lucrărilor și de prestare a serviciilor, desfășurată de cetățeni și de asociațiile acestora în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lor, pe riscul propriu și sub răspunderea lor patrimonială, în scopul de a-și asigura o sursă permanentă de venit.

Promovarea egalității de gen în gestiunea activităților antreprenoriale locale

Femeile din Republica Moldova sunt încă mult mai puțin reprezentate în sectorul economic decât bărbații, mai ales în ocuparea forței de muncă. Faptul că femeile nu au adesea acces la niveluri ridicate de cercetare și la înalte niveluri de educație, nu le stimulează creativitatea la generarea de noi idei. Acest lucru provoacă o mare pierdere a oportunităților de dezvoltare economică. În acest context, este necesară promovarea implicării egale și echitabile a ambelor sexe în activitatea economică, atât la nivel național, cât și local.

Activitățile desfășurate de autoritățile publice locale în acest scop vor urmări asigurarea unui acces egal pe piața muncii cu scopul de a crește oportunitățile de angajare a femeilor prin formarea acestora în vederea inițierii unei afaceri. Obiectivele specifice vor implica formarea profesională prin organizarea cursurilor de antreprenoriat, asistență în vederea inițierii unei afaceri, precum și

promovarea poveștilor de succes ale femeilor care ocupă funcții de conducere în diverse structuri prin intermediul unei campanii de informare, de exemplu care va contribui la creșterea gradului de conștientizare asupra inegalităților existente pe piața muncii între femei și bărbați, trăgându-se un semnal de alarmă în acest sens.

Femeile din Republica Moldova conduc 27% din afacerile de pe teritoriul țării.
(Sursa: Studiul „Evaluarea mediului antreprenorial feminin în Republica Moldova”, Confederația Națională a Patronatului din Moldova, 2013)

Astfel, vor fi înregistrate/autorizate afaceri noi care vor permite creșterea accesului femeilor pe piața muncii și implicit creșterea ratei de ocupare la nivel local, fapt ce va conduce la dezvoltarea economică a regiunii și a localității inclusiv.

Atragerea investițiilor și crearea parteneriatelor publice – private

Investițiile reprezintă factorul principal în dezvoltarea economică a oricărei regiuni, determinând potențialul ei de creștere economică. Pe lângă presiunea fiscală redusă sau rata relativ redusă a inflației, investitorii străini sunt atrași de amplasarea geografică a Republicii Moldova, solul, clima favorabilă sau existența tradițiilor în industria prelucrătoare, în special în cea a produselor agro – alimentare. Un alt lucru care bucură e faptul că concentrarea investițiilor la nivel local devine tot mai consolidată, iar acest fapt se datorează eforturilor depuse deopotrivă de administratorii localităților, cât și de cetățenii de rând.

Avantajele parteneriatului public – privat pentru APL

- *posibilitatea optimizării calității serviciilor publice prin obligarea partenerilor privați de a veni cu soluții noi la prețuri scăzute*
- *scutirea bugetului public local de unele cheltuieli induse de asigurarea unor servicii, prin transferul acestora către zona privată, unde există soluții inovatoare*
- *compensarea lipsei de strategie și inovație specifică sectorului public*

O activitate necesară în acest sens ar fi încurajarea funcționarilor publici (în special a specialiștilor în atragerea investițiilor) și a antreprenorilor de a cunoaște limbile de circulație internațională pentru a contracta granturi și a avea acces la finanțările și investițiile externe, dar și autohtone în același timp.

Pentru ca o anumită localitate să devină atractivă pentru investiții, aceasta trebuie să aibă o infrastructură bine pusă la punct, oameni deschiși spre colaborare și sectoare economice productive.

Investițiile în infrastructură și în alte activități pot fi realizate cu ușurință prin parteneriate publice – private, o modalitate de cooperare între o autoritate publică și sectorul privat, respectiv organizații neguvernamentale, asociații ale oamenilor de afaceri, ori companii, pentru realizarea

unui proiect care produce efecte pozitive pe piața forței de muncă și în dezvoltarea locală.

Pe lângă promovarea eficienței în serviciile publice prin partajarea riscurilor și beneficiind de expertiza sectorului privat, parteneriatul public-privat poate elibera presiunea imediată asupra finanțelor publice oferind o sursă suplimentară de capital. În același timp, **parteneriatul public-privat contribuie activ la asigurarea unei transparențe mai înalte în procesul de utilizare a finanțelor publice locale** și la instituirea corectitudinii politicii investiționale, consolidând astfel sistemul de guvernare și procesul de dezvoltare locală.

Sectorul eficienței energetice din Republica Moldova a început să se dezvolte, de curând, ca răspuns la creșterea prețurilor pentru resursele energetice și dependenței țării față de importul de energie. În societatea modernă, energia sub diferitele ei forme constituie un element de bază al desfășurării unei activități normale în toate sectoarele de activitate, iar managementul eficient al energiei constituie un important factor al creșterii economice, a reducerii poluării și a economisirii raționale a resurselor.

Eficiența energetică și sursele regenerabile de energie reprezintă o bază importantă pentru dezvoltarea durabilă, contribuind astfel la protecția mediului și a climei, la crearea de locuri de muncă la nivel local și la creșterea economică, la securitatea aprovizionării cu energie, la independența față de fluctuațiile prețului energiei, precum și la coeziunea socială și inovare. Economisirea energiei și îmbunătățirea eficienței energetice reprezintă cel mai rapid, ecologic și rentabil mod de a aborda siguranța energetică, echitatea globală în domeniul energiei și protecția mediului și de a asigura o creștere economică durabilă pe termen lung.

Totodată, reducerea intensității energetice și creșterea eficienței energetice reprezintă o direcție prioritară pentru Republica Moldova, de natură să consolideze securitatea energetică a țării.

Totodată, reducerea intensității energetice și creșterea eficienței energetice reprezintă o direcție prioritară pentru Republica Moldova, de natură să consolideze securitatea energetică a țării.

Peste 87 de proiecte în domeniul eficienței energetice și energiei regenerabile au fost aprobate spre finanțare în anul 2013.

În 2010, cheltuielile anuale ale autorităților publice locale pentru consumul de energie au fost de aproximativ 437 milioane lei dintr-un total de 4 miliarde lei, care reprezintă cheltuieli totale, fără salarii. Cheltuielile autorităților publice locale pentru consumul de energie constituie 1/3 din deficitul total bugetar al Republicii Moldova.

(Sursa: Ghid de eficiență energetică și resurse regenerabile, Chișinău, 2013)

Iluminare stradală eficientă în comuna Tătărauca Veche, raionul Soroca

Este important și util să împărtășim informații, experiențe și bune practici care reprezintă cele mai eficiente mijloace pentru promovarea eficienței energetice și a surselor regenerabile de energie. Educarea, informarea și conștientizarea publicului din comunitățile locale cu privire la eficiența energetică constituie o prioritate pentru administrațiile publice locale și trebuie să fie activ susținute. În acest context, instituțiile media și instituțiile de învățământ trebuie să joace un rol important în accelerarea diseminării și în transferul bunelor practici și al tehnologiilor eficiente, care vor contribui la îmbunătățirea eficienței energetice la nivel național și local.

Cazangeria autonomă instalată în cadrul grădiniței „Viorel și Viorică”, comuna Budești, mun. Chișinău

Potențialul de eficiență energetică al Republicii Moldova este foarte mare. La nivel local, acest potențial se referă în principal la încălzirea clădirilor care nu sunt izolate, încălzirea apei menajere, iluminat și sistemele de ventilație. Consumul de energie termică poate fi redus astfel cu cel puțin 40%, iar consumul de electricitate poate fi redus cu 10% în clădirile rezidențiale și cele publice.

Iluminatul stradal reprezintă una dintre cele mai importante responsabilități pentru o localitate. Cheltuielile cu iluminatul stradal pot atinge valori de la 10% până la 38% din totalul cheltuielilor unui oraș tipic din orice țară (NYCGP 2009). Iluminatul stradal este o preocupare deosebit de importantă pentru autoritățile publice, dată fiind importanța sa strategică pentru stabilitatea economică, siguranța și securitatea socială.

Bunele practici în domeniul eficienței energetice se vor referi la:

1. Implementarea proiectelor durabile de eficiență energetică în instituțiile publice
2. Implementarea proiectelor privind conservarea energetică
3. Îmbunătățirea și reabilitarea iluminatului public stradal
4. Promovarea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie
5. Informarea publicului cu privire la beneficiile proiectelor de eficiență energetică inițiate la nivel local

Consolidarea capacității generale a Republicii Moldova prin modernizarea administrației publice locale este una din prioritățile agendei de dezvoltare națională și integrare europeană a țării. Din acest considerent, toate acțiunile autorităților administrației publice trebuie să ia în considerare nevoile cetățeanului, principalul beneficiar al serviciilor publice. Respectiv, calitatea serviciilor publice prestate de către o autoritate publică locală va fi apreciată în funcție de gradul de mulțumire exprimat de cetățeni, iar Republica Moldova are nevoie de calitate în cadrul administrației publice locale.

Bunele practici prezentate de către autoritățile publice locale la această secțiune se vor referi la:

1. *Perfecționarea funcționarilor și a aleșilor locali privind prestarea serviciilor publice*
2. *Construcția, reabilitarea, extinderea și modernizarea rețelei de alimentare și distribuție a apei potabile și canalizare*
3. *Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor*
4. *Educarea publicului cu privire la protecția mediului*
5. *Amenajarea teritoriului*
6. *Modernizarea serviciilor publice locale*
7. *Dezvoltarea serviciilor publice incluzive*

Centrul comunitar
„O mână întinsă copiilor”, comuna
Cotul Morii, raionul Hâncești

Perfecționarea funcționarilor și a aleșilor locali privind prestarea serviciilor publice

Eficiența oricărei administrații publice aflate în slujba cetățenilor este determinată de calitatea profesională a funcționarilor publici.

Un sistem modern de instruire este de o necesitate vitală pentru orice organizație în scopul dezvoltării și menținerii standardelor înalt profesionale ale conduitei și performanței cadrelor sale.

Experiența țărilor europene cu democrații dezvoltate, precum și a celor care deja au trecut prin procesul de aderare la Uniunea Europeană demonstrează că un program eficient de dezvoltare profesională a resurselor umane din autoritățile publice contribuie la crearea unui corp de funcționari publici cu capacități înalte și motivare puternică privind realizarea obiectivelor de reformare a serviciului public.

În Republica Moldova activează peste 13 663 de funcționari publici la nivelul autorităților publice locale sau 34,4% din unitățile de personal existente în autoritățile publice din țară la situația din 1 ianuarie 2013.

(Sursa: Raport privind implementarea prevederilor legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public în autoritățile publice în anul 2012)

Funcționari publici profesioniști = servicii publice calitative

Într-un mediu schimbător, în care activează autoritățile publice, un sistem eficient de dezvoltare profesională continuă este absolut necesar pentru obținerea și menținerea unui nivel scontat de performanță. Din aceste considerente, atât pentru beneficiul instituției, cât și pentru propriul beneficiu al colaboratorilor, conducerea acesteia trebuie să lucreze permanent și în orice mod posibil la sporirea potențialului personalului său.

Managementul integrat al deșeurilor

Gestionarea integrată a deșeurilor în procesul economic și social, conform conceptului de dezvoltare durabilă, este suportul efectiv al valorificării materiale și energetice a deșeurilor, care va reuși să devină în timp o ramură importantă a economiei naționale.

Deși există discrepanțe importante între nivelele de dezvoltare ale diferitor raioane ale Republicii Moldova, este important ca dezvoltarea sistemului integrat de management al deșeurilor să aibă un impact

Rata de generare zilnică a deșeurilor pentru o persoană variază de la 0,25 kg pentru orașul Nisporeni și orașul Cimișlia, până la 0,8 kg pentru orașul Bălți și 1,3 kg pentru orașul Chișinău.

regional, fiind acoperite toate localitățile, inclusiv cele rurale. În acest context, trebuie să se înțeleagă că nu contează amplasarea fizică a capacităților de reciclare sau eliminare a deșeurilor, ci extinderea rețelilor de colectare și transportare a deșeurilor. În aceste condiții, se impune realizarea de noi depozite ecologice zonale și crearea de stații de transfer în vederea implementării optime a unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor, care să deservească populația din municipii, orașe, comune, precum și din sate.

Sistemul de management integrat al deșeurilor în satul Cristești, raionul Nisporeni

Investițiile totale în domeniul gestionării deșeurilor în perioada 2005-2012, destinate procurării containerelor, tehnicii specializate în transportarea deșeurilor și lichidării gunoiștilor în ultimii ani se cifrează la zeci de milioane de euro. Doar din Fondul Ecologic Național au fost alocate în această perioadă circa 100 mil. lei, preponderent pentru lichidarea gunoiștilor și amenajarea depozitelor de deșeuri menajere solide, procurarea containerelor și autogunoierelor etc.

(Sursa: Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013 – 2027)

Managementul deșeurilor cuprinde activitățile de precolectare, colectare, transport, sortare, tratare, valorificare și/sau depozitare a deșeurilor de toate tipurile, dar și, de exemplu, supravegherea zonelor de depozitare după închiderea lor.

Managementul integrat al deșeurilor se referă în special la identificarea celei mai bune soluții pentru colectarea, transportul și tratarea deșeurilor preluate de la diverși consumatori. Implementarea unui sistem integrat de management al deșeurilor presupune apariția unor sisteme de colectare selectivă la nivelul localităților, stații de transfer, stație de tratare bio-mecanică și valorificare locală (reciclare, reutilizare). Eliminarea finală se face într-un depozit ecologic sau prin incinerare.

Pe lângă activitățile de bază menționate, managementul deșeurilor cuprinde și o serie de activități conexe: achiziționarea și instalarea sistemelor de colectare selectivă; construcția facilităților de sortare, compostare și reciclare; achiziționarea vehiculelor de transport al deșeurilor; construcția stațiilor de transfer și a facilităților de eliminare a deșeurilor; crearea unor facilități adecvate pentru deșeurile periculoase (deșeuri medicale, deșeuri provenite din echipamente electrice și electronice etc.) și alte tipuri specifice de deșeuri (deșeuri provenite din construcții și demolări) etc.

Gestionarea durabilă a deșeurilor se referă la asigurarea faptului, că deșeurile pe care le generăm sunt gestionate într-un mod controlat pentru a limita impactul asupra mediului al eliminării acestora pe termen scurt, să fie acceptate social și să fie fezabile economic pe termen mediu și lung.

Autospecială utilizată în comuna Mileștii Mici, raionul Ialoveni, pentru transportarea deșeurilor

Conștientizarea și participarea publicului

este critică pentru a efectua și sprijini gestionarea deșeurilor la nivel local. În ciuda complexității crescânde a problemelor privind deșeurile, schimbările în curs de desfășurare în sistemele de tratare a deșeurilor, noi investiții în instalațiile de deșeuri, de performanță a obiectivelor de evitare a deșeurilor și măsuri adecvate în reciclarea deșeurilor și alte activități – toate strategiile de gestionare a deșeurilor necesită neapărat implicarea gospodăriilor, întreprinderilor, a tinerilor și a societății civile, ca o amplă consultare publică și suport în rezolvarea problemelor privind deșeurile în caz de necesitate.

Amenajarea teritoriului

Organizarea și amenajarea teritoriului au fost întotdeauna un element de bază al dezvoltării sociale și economice a localităților urbane și rurale ale țării în toate perioadele de dezvoltare a ei. Astăzi, teritoriul Republicii Moldova constituie spațiul necesar procesului de dezvoltare durabilă și este o parte a avuției naționale, de care beneficiază toți cetățenii țării.

Amenajarea teritoriului constituie un ansamblu de acțiuni și de intervenții, politice sau tehnice, voluntare și concentrate, care vizează să asigure, cu ordine și în timp, o repartitie adecvată a populației, construcțiilor, activităților economice și echipamentelor de infrastructură asupra unui teritoriu, ținând cont de constrângerile naturale, antropice și strategice (P. Merlin, 1988).

Schema rețelei de alimentare cu apă potabilă în satul Cetireni, raionul Ungheni

a acestora, orientate spre realizarea unei stări fizice și funcționale a cadrului natural și a cadrului construit, care să corespundă necesităților colectivităților umane, în concordanță cu interesul public și potrivit prevederilor de urbanism și amenajare a teritoriului aprobate. Autoritățile administrației publice locale asigură, în condițiile respectării prevederilor legale, gestionarea tuturor terenurilor și construcțiilor cuprinse în limitele administrativ-teritoriale stabilite și răspund de realizarea și exploatarea construcțiilor și amenajărilor de utilitate publică.

Scopul de bază al organizării și amenajării teritoriului îl constituie armonizarea la nivelul întregului teritoriu a politicilor economice, sociale, ecologice și culturale, stabilite la nivel național și local pentru asigurarea echilibrului în dezvoltarea diferitelor regiuni ale țării, urmărindu-se creșterea coeziunii și eficienței relațiilor economice și sociale dintre acestea.

Gestionarea teritoriului și a localităților reprezintă ansamblul acțiunilor de organizare, conservare și dezvoltare

Amenajarea teritoriului urmărește:

- dezvoltarea economică și echilibrată a localității
- îmbunătățirea calității vieții populației
- gestionarea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului
- utilizarea rațională și sustenabilă a teritoriului

Servicii publice incluzive

În ultimii ani abordările din câmpul politicilor sociale din Republica Moldova privind grupurile vulnerabile sau dezavantajate din societate au fost extinse prin adăugarea termenilor de excludune și incluziune socială.

Teren de joacă pentru copii, comuna Budești, municipiul Chișinău

Serviciile publice incluzive fac referință la acele servicii prestate de către autoritatea publică locală care i-au în considerare, în procesul de prestare a serviciului, necesitățile categoriilor vulnerabile din localitate: copiii lăsați fără grija părinților, familii monoparentale, persoane cu dizabilități sau vârstnici. În acest sens, serviciile educaționale incluzive sunt cel mai des întâlnite. **Educația incluzivă** este o abordare și un proces continuu de dezvoltare a politicilor și practicilor educaționale, orientate spre asigurarea oportunităților și șanselor egale pentru persoanele excluse/marginalizate de a beneficia de drepturile fundamentale ale omului la dezvoltare și educație, în condițiile diversității umane.

Grădinița din satul Ciumai,
comuna Vinogradovca, raionul Taraclia

Nivelul de ostilitate al elevilor față de incluziunea școlară a copiilor cu dizabilități va scădea de la 28% în 2008 până la 15% în 2017.

(Sursa: Sondajul sociologic „Basic education in the Republic of Moldova”, Institutul de Politici Publice, 2008)

Aceasta prevede schimbarea și adaptarea continuă a sistemului educațional pentru a răspunde diversității copiilor și nevoilor ce decurg din aceasta, pentru a oferi educație de calitate tuturor în contexte integrate și medii de învățare comună.

Circa 25 mii persoane, inclusiv circa 4 mii persoane cu dizabilități, ceea ce constituie 17% din total beneficiari beneficiază anual de îngrijire socială la domiciliu.

Centrul de Plasament Temporar al Bătrânilor, comuna Calfa,
raionul Anenii Noi

În anul 2012 în cadrul cantinelor sociale din Republica Moldova au fost deservite 1,2 mii persoane cu dizabilități. Costul mediu al unui prânz, conform estimărilor efectuate, constituie 15,4 lei/persoană/zi.

(Sursa: Situația persoanelor cu dizabilități în anul 2012, Biroul Național de Statistică)

Criteriile de selectare a celei mai bune practici locale

Pentru a obține statutul celei mai bune practici, practica autorității publice locale trebuie să corespundă următoarelor criterii:

- **INIȚIATIVĂ:** practica de succes a fost inițiată de autoritatea publică locală sau alți actori comunitari;
- **INOVAȚIE:** practica locală aduce abordări noi, aplicații inovatoare și idei creative;
- **EFICIENȚĂ:** practica a obținut rezultate bune raportate la costuri acceptabile;
- **RELEVANȚĂ:** practica este importantă pentru comunitate;
- **PARTICIPARE:** a fost asigurată o interacțiune puternică a factorilor de decizie politică cu cetățenii și societatea civilă; create parteneriate locale;
- **GESTIONAREA EFICIENTĂ A RESURSELOR:** utilizarea responsabilă a resurselor interne (umane, financiare sau materiale) și/sau diversificarea celor din exterior;
- **IMPACT:** rezultatele practicii au un impact pozitiv asupra beneficiarilor;
- **DURABILITATE:** practica locală tinde a fi sustenabilă pentru generațiile viitoare ca beneficiile produse în urma aplicării acestei practici să fie de lungă durată pe o perioadă semnificativă de timp și să crească în importanță.

Procedura de selectare a celei mai bune practici locale

Ținând cont de criteriile prezentate în acest prospect, Grupul Coordonator al Programului Bunelor Practici va evalua formularele de participare și va pregăti o listă preliminară a autorităților locale solicitante de statutul celei mai bune practici pentru evaluare ulterioară. Pe parcursul lunilor **iulie – august 2014**, membrii Grupului Coordonator vor vizita aceste autorități locale pentru a vedea modalitatea de aplicare și funcționare a bunei practici.

După ce vor fi vizitate, aceste autorități publice locale vor fi invitate să prezinte bunele lor practici în cadrul unei mese rotunde desfășurate în luna **septembrie 2014**. În urma acestor prezentări și a vizitelor anterioare, membrii Grupului Coordonator vor selecta autoritățile publice locale cărora le va fi acordat Statutul „**Autoritatea cu Cea mai Bună Practică**” în domeniul în care a fost implementată practica. Celorlalte autorități publice le vor fi acordate certificate de apreciere a experiențelor lor de succes.

Toate autoritățile publice locale participante la concurs vor fi anunțate cu privire la rezultatul competiției până la **31 august 2014** și vor fi invitate să participe la Ceremonia Națională de Premiere.

Modalitatea de aplicare

Toate autoritățile publice locale din Republica Moldova sunt invitate să depună formularul de participare la concursul pentru **Statutul Celei mai Bune Practici** pentru unul din domeniile expuse în prezentul prospect, în care consideră că au performanțe și care se potrivesc criteriilor programului.

Vă rugăm să țineți cont de faptul că, pentru a participa la concurs, **practica locală trebuie să fie implementată în perioada 1 ianuarie 2012 – 31 decembrie 2013**.

Numărul de practici sau domenii cu care o autoritate publică locală poate participa la competiție nu este limitat, dar pentru fiecare practică trebuie completate și expediate formulare de participare separate.

Pentru a participa la concursul din cadrul Programului Bunelor Practici autoritățile locale trebuie să completeze Formularul de Participare atașat la acest prospect și să-l expedieze prin poștă, fax sau e-mail pe adresa IDIS „Viitorul” nu mai târziu de **15 iunie 2014**.

Practicile înaintate de către autoritățile publice locale la edițiile precedente ale Programului Bunelor Practici NU sunt eligibile pentru a participa la ediția curentă a programului.

De ce trebuie să aplicați la acest program?

Autoritățile publice locale participante la concurs vor beneficia de următoarele avantaje:

- oportunitatea de a analiza și sistematiza practica aplicată;
- recunoașterea realizărilor locale la nivel național;
- posibilitatea de a obține reacții și recomandări referitoare la realizările înregistrate;
- premiera succeselor prin recunoaștere și oferirea de statut oficial;
- schimb de experiență cu alte autorități publice locale din Republica Moldova și de peste hotarele ei.

Toate autoritățile publice locale care vor participa la program vor primi certificate de participare, iar exemplele lor de practici vor fi făcute publice în *Antologia bunelor practici ale autorităților publice locale*.

În rezultatul programului vor fi identificate cele mai reușite modele de bune practici care merită a fi cunoscute la nivel național și internațional. Prin urmare, premiera autorităților publice locale cu cele mai bune practici are drept scop, în primul rând, să recunoască și să susțină munca lor și să contribuie la împărtășirea informației despre bunele lor practici cu celelalte autorități locale, cetățeni și factori interesați.

Ceremonia națională de premiere

Autoritățile publice locale cu statutul celei mai bune practici vor fi premiate în cadrul Ceremoniei Naționale de Premiere, la care vor participa reprezentanți ai Guvernului Republicii Moldova, ai Consiliului Europei, ai Grupului Coordonator, ale autorităților locale și ai altor parteneri ai programului.

Ceremonia Națională de Premiere va avea loc în **octombrie – noiembrie 2014** și va fi o oportunitate pentru toate autoritățile publice locale să comunice publicului larg realizările lor de succes.

Diseminarea experienței

Autoritățile publice locale învingătoare vor avea angajamentul de a organiza și desfășura activități de diseminare a bunelor practici. Specificul acestor activități va depinde parțial și de interesul din partea altor autorități publice locale de a primi informații și instruire în domeniile la care se referă bunele practici, dar și de capacitățile autorităților publice locale care dețin statutul celei mai bune practici. Pentru a beneficia de susținere și cunoștințe în diseminarea bunelor practici, autoritățile locale premiate cu statutul celei mai bune practici vor fi invitate să participe la un program de instruire care îi va ajuta să înțeleagă modalitatea cu care au atins nivelul celei mai bune practici locale; să acționeze în calitate de instructori și să pregătească activitățile de instruire și de informare.

Administrația publică locală din comuna Mileștii Mici, raionul Ialoveni își face publice realizările obținute în cadrul Programului Bunelor Practici 2011–2012

Pentru a genera interesul celorlalte autorități publice locale, autoritățile premiate vor desfășura **evenimente de lansare**, cum ar fi, de exemplu Ziua Ușilor Deschise pentru a permite schimbul de bune practici și idei între autorități.

Fiecare dintre autoritățile publice locale premiate cu statutul celei mai bune practici va fi invitată să organizeze **evenimente de diseminare** a bunei lor practici. Aceste evenimente vor fi concepute drept activități de instruire atât pentru vizitatori, cât și pentru autoritățile – gazde și vor facilita schimbul de idei și informații. Autoritățile locale – vizitatoare vor beneficia de noi idei și soluții la problemele cu care se confruntă pe care le vor putea aplica în practică în comunitățile din care fac parte. Autoritățile gazde vor primi reacții de răspuns referitor la bunele lor practici. Aceste evenimente vor include astfel de activități cum ar fi: conferințe, seminare, ateliere de lucru; publicații și plasarea acestora pe internet; materiale informative pentru diseminare etc.

O antologie a bunelor practici ale autorităților publice locale din Republica Moldova (2013)

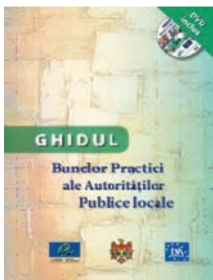
În ediție:

- ▶ *Buna Guvernare: participarea cetățenească și parteneriate comunitare de succes*
- ▶ *Dezvoltarea socio – economică locală: performanțe și realizări*
- ▶ *Modele de succes privind eficientizarea energiei în comunitate*
- ▶ *Managementul performant al serviciilor publice locale*

O antologie de practici de succes a comunităților din municipiul Chișinău (2011)

În ediție:

- ▶ *Buna Guvernare: parteneriate comunitare de succes*
- ▶ *Managementul strategic al comunităților locale*
- ▶ *Dezvoltarea economică locală: realizări și performanțe*
- ▶ *Eficientizarea energiei și îmbunătățirea infrastructurii locale*

GHIDUL Bunelor Practici ale Autorităților Publice Locale (2009)

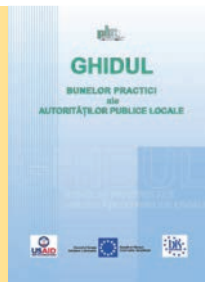
În ediție:

- ▶ *Dezvoltarea infrastructurii locale*
- ▶ *Mediu și amenajarea teritoriului*
- ▶ *Buna guvernare*
- ▶ *Organizarea și prestarea serviciilor sociale*
- ▶ *Cultură și valori*
- ▶ *Modernizarea managementul public local*

GHIDUL Bunelor Practici ale Autorităților Publice Locale (2006)

În ediție:

- ▶ *Dezvoltarea economică locală*
- ▶ *Organizarea salubrității și amenajarea teritoriului în comunități*
- ▶ *Dezvoltarea infrastructurii locale*
- ▶ *Organizarea și prestarea serviciilor sociale*
- ▶ *Acțiuni manageriale la nivelul colectivităților locale*

O antologie de practici de succes: Idei, efort, performanțe (2006)

În ediție:

- ▶ *Management performant în administrația publică locală*
- ▶ *Parteneriate comunitare de succes*
- ▶ *Asistența socială: metode și practici de succes*
- ▶ *Metode reușite de dezvoltare regională*
- ▶ *Dezvoltare economică locală: realizări și performanțe*

Cuprins

Ce este Programul Bunelor Practici?	2
Ce urmărește Programul Bunelor Practici?	4
Care este echipa programului?	4
Secțiunile de aplicare	5
Buna guvernare.....	6
Dezvoltarea economică locală.....	11
Eficiența energetică.....	14
Servicii publice locale.....	16
Criteriile de selectare a celei mai bune practici locale	21
Procedura de selectare a celei mai bune practici locale	22
Modalitatea de aplicare.....	22
De ce trebuie să aplicați la acest program?.....	23
Ceremonia de premiere.....	24
Diseminarea experienței.....	25
Antologia practicilor de succes	26

**Pentru a participa la Programul Bunelor Practici
din Republica Moldova
vă rugăm să expediați formularul de participare
completat pe adresa:**

Adresa poștală:
Chișinău, MD-2005
Str. Iacob Hâncu 10/1
IDIS „Viitorul”
Tel: (+373 22) 22 18 44
Fax: (+373 22) 24 57 14

Formularul de Participare
poate fi descărcat pe
www.viitorul.org sau www.local.md
și transmis completat
pe adresa: ana.veverita@viitorul.org
cu mențiunea „**Programul Bunelor Practici**”

★ ★ ★
★ Knowledge
★ creating
★ development ★
★ ★ ★